31/07/2020

Νικόλαος Σκουφάς: Ο εμπνευστής και καθοδηγητής των υπόδουλων Ελλήνων (1779 – 31/7/1818)

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

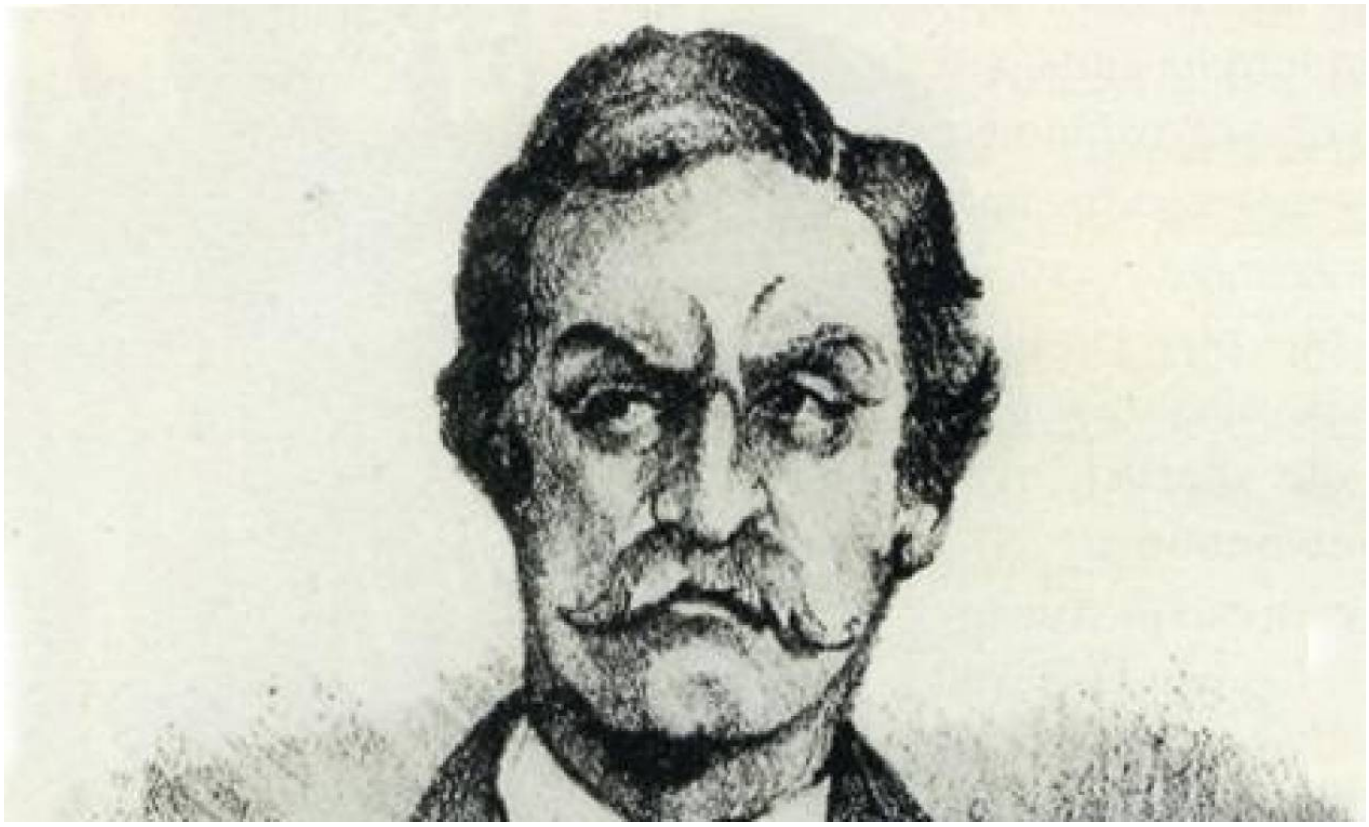

Του Γαβριήλ Λεπενιώτη

Είναι γνωστό σε όλους μας εμπνευστής και καθοδηγητής στην ιδέα του ξεσηκωμού των υπόδουλων Ελλήνων, ήταν ο Ιδρυτής και Αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας, άξιο τέκνο του Κομποτίου Άρτας Νικόλαος Σκουφάς.

Προερχόταν από οικογένεια μεσαίας τάξης και διδάχθηκε τα πρώτα γράμματα στο Κομπότι, από το σοφό διδάσκαλο Ευστάθιο Γεροστάθη στο νάρθηκα του παλαιού Ιερού Ναού του Αγίου Γεωργίου (κτίσμα του 1741). Στη συνέχεια ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στην Άρτα από τον μοναχό και Όσιο, Άγιο Θεοχάρη Ντούϊα, στον ιερό ναό της Κασσοπίτρας στην Άρτα.

Στην Άρτα ασχολήθηκε με την κατασκευή σκούφων και έγινε γνωστός με το παρατσούκλι Σκουφάς, που αντικατέστησε, κατά τους πρώτους βιογράφους του, το οικογενειακό του επώνυμο Κουμπάρος.

Το 1813 μετανάστευσε στη Ρωσία, όπου επιδόθηκε με μεγάλη επιτυχία στο εμπόριο και συνδέθηκε με άλλους εμπόρους. Στενότερη φιλία ανέπτυξε στην Οδησσό με τον Αθανάσιο Τσακάλωφ και τον Εμμανουήλ Ξάνθο, με τους οποίους συναποφάσισε την ίδρυση εταιρείας, που θα είχε σκοπό αμετάτρεπτο την απελευθέρωση της πατρίδας. Η εταιρεία που σχεδίασαν, η γνωστή Φιλική Εταιρεία, ιδρύθηκε στην Οδησσό, στις 14 Σεπτεμβρίου 1814 (την ημερομηνία αυτή δέχονται οι περισσότεροι ιστορικοί) και αμέσως επιδόθηκαν στο έργο της προετοιμασίας του Αγώνα.

Ο Νικόλαος Σκουφάς ήταν άνθρωπος με πολλή ευαισθησία και πατριωτισμό, κατά τον χαρακτηρισμό του Ιωάννη Φιλήμονα, συνέχισε με ενθουσιασμό το έργο του μέχρι το τέλος της ζωής του.

Όταν ο Τσακάλωφ, ιδιαίτερα απογοητευμένος από τη βραδύτητα της εξάπλωσης της Εταιρείας, πρότεινε στον Σκουφά να εγκαταλείψουν τα σχέδιά τους, ο Σκουφάς θεώρησε σκοπιμότερο να μεταφερθεί η έδρα της Εταιρείας στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο μεγάλος αριθμός των Ελλήνων, αλλά και η εξέχουσα θέση πολλών ομογενών, αποτελούσαν, κατά την άποψή του, ευνοϊκό παράγοντα για την προετοιμασία τού Αγώνα.

Τον Απρίλιο του 1818, λοιπόν, οι τρεις ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας βρίσκονται στην Κωνσταντινούπολη. Δυστυχώς όμως στις 31 Ιουλίου του 1819, ο Νικ. Σκουφάς πέθανε ύστερα από βραχύχρονη ασθένεια σε ηλικία μόλις 39 ετών και ετάφη στο Κοιμητήριο των Παμμεγίστων Ταξιαρχών στο Μέγα Ρεύμα.

Απ’ ότι γνωρίζουμε από έρευνες παλαιοτέρων ο τάφος του Νικολάου Σκουφά κατεστράφη στα γεγονότα του 1955 με την απέλαση των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης στην Ελλάδα.

Ο θάνατος του υπήρξε βαρύ πλήγμα για τη Φιλική Εταιρεία, για την επιτυχία της οποίας ο Ηπειρώτης Φιλικός είχε αφιερώσει όλες του τις δυνάμεις. Το έργο του είχε εκτιμηθεί και από τους σύγχρονους του και από τους μεταγενέστερους ιστορικούς του Αγώνα.

Κατά τον Ιωάννη Φιλήμονα, τον Ιούλιο τού 1819 η Φιλική Εταιρεία υπέστη το δυστύχημα του θανάτου του Νικ. Σκουφά και στο επίγραμμα που συνέταξε αμέσως μετά τον θάνατο του ο λόγιος κληρικός Ζαχαρίας Αινιάν τον συγκρίνει με τον αρχαίο Καλλικράτη.

Το όνομα του μεγάλου αυτού ανδρός έχει δοθεί σε κεντρικούς δρόμους, πλατείες σε όλη την Ελλάδα, προτομές στην κεντρική πλατεία του Κολωνακίου στην Αθήνα, τον επιβλητικό ανδριάντα στο Κομπότι την γενέτειρα του (έργο του Ακαδημαϊκού Βάσσου Φαληρέα).

Στο Πρόγραμμα εορτασμού των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επαναστάσεως το οποίο έχει καταρτίσει η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος προφανώς σε συνεργασία με τις Ιερές Μητροπόλεις, μετ΄ εκπλήξεως διαπιστώνουμε την απουσία διοργάνωσης κάποιας εκδηλώσεως προς τιμή του μεγάλου φιλικού ανδρός Νικολάου Σκουφά.

Ο Νικόλαος Σκουφάς είναι μια ιστορική μορφή που δεν μπορεί η μνήμη και τιμή του να περιορισθεί σε τοπικό και μόνο επίπεδο.

Υπάρχει η δυνατότητα αποκατάστασης της παράλειψης.